

A HITELINTÉZETEK ÁLTAL VÉGEZHETŐ KISZERVEZÉSI TEVÉKENYSÉG ÉS A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME NEK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Lisák Judit^a

ABSZTRAKT

A hitelintézetek működése során egyre kiemeltebb jelentőséget kap a kiszervezés jogintézménye, amelynek keretében a hitelintézetek egyes tevékenységeiket pénzügyi, méretgazdaságossági vagy egyéb okokból, például új technológiákhoz való hozzáférés iránti igényük miatt nem önállóan, saját szervezeti kereteik között láttnak el, hanem ehhez egy külső szolgáltató közreműködését veszik igénybe.² Hogy megfeleljenek a prudenciális elvárásoknak, a hitelintézeteknek számos jogszabályi és felügyeleti elvárásnak kell eleget tenniük abban az esetben is, ha valamely tevékenységükhöz harmadik fél közreműködését kívánják igénybe venni. Amennyiben azonban az irányadó szabályozói előírások nincsenek egymással összhangban akár csak a fogalmak tekintetében is, az a hitelintézetek számára gyakorlati problémát okozhat, amely így tevékenységük hatékonyságát indokolatlanul csökkentheti.

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt. vagy hitelintézeti törvény) az értelmező rendelkezései között meghatározza a kiszervezés fogalmát, amely szerint kiszervezésről akkor beszélünk, „ha a pénzügyi intézmény a pénzügyi vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó vagy jogszabály által végezni rendelt olyan tevékenységét, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg, nem önállóan végzi, hanem annak folyamatos vagy rendszeres elvégzésére tőle szervezetenként független személlyel köt szerződést.” (Hpt. 6. § (1) bek. 58. pont). A kiszervezés definíciójában szereplő, egyes tényállási elemek értelmezésével kapcsolatban azonban kérdésként merülhet fel, hogy milyen jogszabály alkalmazandó az „adatkezelés, adatfeldolgozás, adattárolás” fogalmak meghatározásához. Használhatók-e ehhez az adatvédelmi jogszabályok háttérszabályként? A hatályos adatvédelmi jogszabályok figyelembevétele esetén, ezekkel összhangban, a jogalkalmazók számára is egyértelműen definiálja-e a jogalkotó a hitel-

¹ Lisák Judit adatvédelmi tisztviselő. E-mail: lisak.judit@otpjb.hu.

² MNB (2020): A Magyar Nemzeti Bank 7/2020. (VI.3.) számú ajánlása a külső szolgáltatók igénybeviteléről, 1. o. (Forrás: <https://www.mnb.hu/letoltes/7-2020-kulso-szolgaltato-igenybevetele.pdf>; letöltve: 2022.07.19.)

intézeti törvény fogalmát? Az alábbiakban ezen kérdéseket fogom közelebbről megvizsgálni.

JEL-kódok: G2, K23

Kulcsszavak: kiszervezés, adatvédelem, személyes adatok kezelése, hitelintézetek

1. AZ ADATVÉDELMI JOGSZABÁLYOK ALKALMAZHATÓSÁGA

A kiszervezés fenti meghatározásában szereplő „adatkezelés, adatfeldolgozás, adattárolás” fogalmakat a hitelintézeti törvény nem definiálja. Szükségszerűen adódik tehát a kérdés, hogy ezen, valamint az ehhez kapcsolódó további fogalmak (pl. érintettek) értelmezéséhez milyen jogszabályt lehet segítségül hívni.

Talán a legkézenfekvőbb megoldásnak tűnik a hatályos adatvédelmi jogszabályok, elsődlegesen a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (a továbbiakban: GDPR vagy általános adatvédelmi rendelet vagy Rendelet), valamint az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) egyes rendelkezéseinek alkalmazása. Figyelembe kell venni azonban, hogy az általános adatvédelmi rendelet csak személyes adatok kezelésével kapcsolatban tartalmaz előírásokat, tehát nem vonatkozik más adatok (pl. jogi személyek adatai, személyes adatnak nem minősülő üzleti titkok, egyéb védett adatok stb.) kezelésére. Az általános adatvédelmi rendelet alkalmazásának elfogadása tehát egyúttal azt is jelentené, hogy leszűkítjük a vizsgálandó adatok körét személyes adatokra.

A kérdés megválaszolásához a hitelintézeti törvényhez írt kommentárt, valamint a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB vagy Felügyelet) jogszabályokkal kapcsolatban kiadott, orientáló jogértelmezéseket tartalmazó állásfoglalásait lehet segítségül hívni.³ A Hpt. kiszervezéshez írt magyarázata szerint, mivel a hitelintézeti törvény az adatkezeléssel kapcsolatos fogalmakat nem határozza meg,

3 PSZÁF/MNB állásfoglalás: A PSZÁF szabályozói feladatköréből adódóan a pénzügyi szervezetek részére a vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatban orientáló jogértelmezéseket, azaz állásfoglalásokat adott ki, amely tevékenységet 2013. október 1. óta az MNB lát el. Az állásfoglalások célja a Felügyelet álláspontjának ismertetése egy adott jogszabályi rendelkezés értelmezésével kapcsolatban, annak érdekében, hogy az állásfoglalást kérő személy a Felügyelet – nem kötelező erejű – állásfoglalása ismeretében kialakíthassa saját jogi álláspontját. (Forrás: <https://www.mnb.hu/felugyelet/szabalyozas/allasfoglalasok>; letöltve: 2022.07.19.)

így a kommentár megírásakor hatályos adatvédelmi jogszabályt, az Infotv.-t kell irányadónak tekinteni.⁴

A felügyeleti állásfoglalások nem teljesen konzekvenssek, azonban jellemzően szintén az aktuálisan hatályos adatvédelmi jogszabályok alkalmazását tartották, tartják követendőnek. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvénnyel (a továbbiakban: régi Hpt.) kapcsolatban a hitelintézetek számára akkor állásfoglalások kiadására jogosult Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: PSZÁF) egyes állásfoglalásaiban rögzítette a kiszervezés fogalmának értelmezése szempontjából a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) mint az adatkezelésre és adatvédelemre vonatkozó, akkor legmagasabb szintű jogszabály alkalmazásának célszerűségét.^{5,6,7} A későbbiekben az MNB a hatályos hitelintézeti törvénnyel kapcsolatban, egyedi ügyekben kiadott állásfoglalásaiban szintén többször arra a következtetésre jutott, hogy az adatkezelés fogalmának meghatározásához az akkor hatályos Infotv.-t kell alkalmazni.^{8,9}

Található azonban a fentiekkel ellentétes jogi következtetés is az MNB állásfoglalásai között. Az MNB az egyik egyedi ügyben a korábbiakban hivatkozott állásfoglalásokkal ellentétesen azt rögzítette, hogy „a kiszervezés megítélése során az MNB – a Hpt.-ben való definiálás hiányában – az adatvédelmi előírásokat, illetve egyes definíciókat csak az adatkezelés mibenléte és technológiája tekintetében hívja segítségül, függetlenül attól, hogy az Infotv. hatálya csak a természetes személyek adatainak védelmére terjed ki.”¹⁰ Megítélésem szerint felmerül, hogy az MNB

4 GÁLFALVI–KOVÁCS–PALASIKNÉ KIRSCHNER–SEREGDI (2016): *Kommentár a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényhez* (Kommentár a Hpt. 68. §-ához). Budapest: Wolters Kluwer.

5 PSZÁF (é. n.): *Hogyan értelmezendők a kiszervezés új, 2003. január 1-től hatályba lépő szabályai?* (Forrás: <http://alk.mnb.hu/data/cms2103227/penz113.pdf>; letöltve: 2022.07.19.)

6 PSZÁF (é. n.): *A bankitok átadása a külföldre történő kiszervezés során* (Forrás: https://alk.mnb.hu/data/cms2329697/allasfogl_penzpiac_111227.pdf; letöltve: 2022.07.19.)

7 PSZÁF (é. n.): *Mely tevékenység típusok minősülnek kiszervezett tevékenységnek?* (Forrás: <http://alk.mnb.hu/data/cms2103240/penz126.pdf>; letöltve: 2022.07.19.)

8 MNB (2017): *A Bszt. és a Hpt. kiszervezésre vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése* (Forrás: [http://alk.mnb.hu/data/cms2454413/tmpF6FC.tmp\(14851343\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2454413/tmpF6FC.tmp(14851343).pdf); letöltve: 2022.07.19.)

9 MNB (2016a): *Állásfoglalás a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 68. § (4) és (10) bekezdésében foglalt kiszervezéssel kapcsolatos egyes kérdések vonatkozásában* (Forrás: [https://alk.mnb.hu/data/cms2447027/tmp2C8A.tmp\(13566306\).pdf](https://alk.mnb.hu/data/cms2447027/tmp2C8A.tmp(13566306).pdf); letöltve: 2022.07.19.)

10 MNB (2019): *A kérelmező (Bank) állásfoglalás iránti kérelmében (Beadvány) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 68. §-ának értelmezése kapcsán fordult az MNB-hez* (Forrás: [https://alk.mnb.hu/data/cms2464305/tmp7AD3.tmp\(17613425\).pdf](https://alk.mnb.hu/data/cms2464305/tmp7AD3.tmp(17613425).pdf); letöltve: 2022.07.19.)

ezen egyedi ügyben hozott megállapítása nem teljes mértékben áll összhangban a Hpt.-ben, valamint az Infotv.-ben és GDPR-ban foglalt előírásokkal, illetve az MNB egyéb állásfoglalásaival. Az idézett megállapítás helytállóságával kapcsolatos esetleges kételyeket pedig tovább erősíti, hogy az MNB az állásfoglalás IV. pontjában – az Infotv. 2. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseket látszólag figyelmen kívül hagyva – a tényállás vizsgálata szempontjából releváns jogszabályi rendelkezésként hivatkozza az Infotv. 3. § 10. pontjában meghatározott adatkezelés fogalmát, amelyre azonban az Infotv. helyett a GDPR rendelkezéseit kell alkalmazni.

A fentiekre tekintettel összességében a kiszervezés definíciójának értelmezése kapcsán háttérszabályként álláspontom szerint a mindenkor hatályos adatvédelmi jogszabályok alkalmazhatók és alkalmazandók.

2. A KISZERVEZÉS FOGALMÁNAK MEGÍTÉLÉSE A GDPR TÜKRÉBEN

Az előzőekben ismertettem, hogy miért tartom az adatvédelmi jogszabályokat alkalmazandónak a kiszervezés definíciójának értelmezése során. A továbbiakban azt fogom megvizsgálni, hogy a kiszervezés fogalmában megjelenő egyes, adatvédelmi jogi szempontból releváns tényállási elemek milyen mértékben egyeztethetők össze a hatályos adatvédelmi jogszabályokkal; itt fontosnak tartom a vonatkozó jogszabályi környezet alakulásának rövid bemutatását is.

2.1. A kiszervezés jogintézményének megjelenése a hazai jogszabályokban

A pénzügyi intézmények vonatkozásában a kiszervezés jogintézménye a régi Hpt.-ben először 2001. január 1-jén jelent meg, amikor egy törvénymódosítással bekerült a jogszabály értelmező rendelkezései közé a kiszervezés fogalma (régii Hpt. 2. melléklet III. fejezet 41. pont), valamint önálló szakaszban szabályozásra kerültek a Felügyelet részére történő bejelentéssel, a kiszervezési szerződés tartalmi elemeivel és egyéb feltételekkel kapcsolatos elvárások (régii Hpt. 13/A. §). A kiszervezés definíciója ekkor úgy szólt, hogy *„kiszervezés: ha hitelintézet a szolgáltatáshoz kapcsolódó ügyviteli tevékenységet nem önállóan végzi, hanem annak elvégzésével tőle szervezetileg független, önálló gazdasági társaságot bíz meg.”* Kezdetben tehát a kiszervezés ügyviteli tevékenységek ellátására vonatkozott, a kiszervezést végző kizárólag egy független gazdasági társaság lehetett, és a definíció adatvédelmi rendelkezéseket nem tartalmazott.

A régi Hpt. 13/A.§-ának 2003. január 1-jétől hatályos módosítása azonban már úgy fogalmazott, hogy „a hitelintézet pénzügyi, illetve kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó, illetve jogszabály által végezni rendelt olyan tevékenységét, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg, az adatvédelmi előírások betartása mellett kiszervezheti.” Módosították tehát a kiszervezhető tevékenységek körét, amely így már nem kizárólag ügyviteli tevékenységekre vonatkozhatott, hanem pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységhez kapcsolódó, vagy jogszabály által végezni rendelt tevékenységekre is.

Megjelent továbbá a fogalomban az a feltétel, hogy a tevékenység ellátása során adatkezelésnek, adatfeldolgozásnak vagy adattárolásnak kell megvalósulnia, illetve egyértelműen rögzítették azt a követelményt, hogy az ilyen jellegű tevékenység kizárólag „az adatvédelmi előírások betartása mellett” szervezhető ki. A törvénymódosítás indokolása a kiszervezés kapcsán a következő volt: „A törvény újraszabályozza a kiszervezésre vonatkozó – gyakorlatban eddig alkalmazhatatlan – rendelkezéseket. Ennek megfelelően a kiszervezés csak olyan tevékenységre értelmezhető, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg, és ezen tevékenységet folyamatosan vagy rendszeresen végzik.”¹¹ Az adatkezelés, adatfeldolgozás és adattárolás fogalmak azonban már a régi Hpt.-ben sem voltak definiálva, a gyakorlatban a korábban hivatkozott PSZÁF-állásfoglalások szerint az akkor hatályos Avtv. fogalmait volt célszerű alkalmazni.¹²

A hitelintézetek általi kiszervezések adatvédelmi szempontú vizsgálatának jelentősége és a jogszabályok közötti összhang hiánya már a jogintézmény megjelenését követő rövid időn belül megmutatkozott. 2004-ben az adatvédelmi biztos hivatalból kezdeményezett vizsgálatot annak megállapítására, hogy – egyéb jogszabályok mellett – a 2003-ban módosított, régi Hpt. kiszervezésre vonatkozó rendelkezései nem egyeztethetők össze az adatvédelmi jogszabályok előírásaival. Az adatvédelmi biztos – többek között – abban látta a problémát, hogy „az

11 Egyes pénz- és tőkepiaci tárgyú törvények módosításáról szóló 2002. évi LXIV. törvény indokolása a 10. §-hoz.

12 Érdekességként megemlítendő, hogy az Európai Bankhatóság 2019. február 25. napján közzétett EBA/GL/2019/02 sz. kiszervezésről szóló iránymutatásában (amelyet az MNB a külső szolgáltatók igénybevételéről szóló 7/2020. sz. (VI.3.) számú ajánlásának kidolgozása során figyelembe vett) a kiszervezés fogalma szintén nem tartalmaz adatkezelésre vonatkozó feltételt, ennélfogva az egy jóval tágabb körre értelmezhető: „egy intézmény, pénzforgalmi intézmény vagy elektronikuspénz-kibocsátó intézmény és egy szolgáltató közötti bármilyen formájú megállapodás, amelynek alapján az adott szolgáltató egy olyan folyamatot végez, szolgáltatást nyújt vagy tevékenységet lát el, amelyet máskülönben az intézmények, pénzforgalmi intézmények és elektronikuspénz-kibocsátó intézmények látnának el.” Az MNB ettől függetlenül ajánlásában a kiszervezés tekintetében a hatályos ágazati jogszabályok szerinti fogalmat veszi alapul.

adatfeldolgozás az Avtv. értelmében eleve olyan tevékenység, amelyet az adatkezelő mással végeztet, ezért az adatfeldolgozás kiszervezése az Avtv. szabályai alapján nem értelmezhető.” Kiemelte továbbá, hogy a Hpt. nem biztosíthat lehetőséget arra, hogy magát az adatfeldolgozást szervezze ki az adatkezelő hitelintézet, tekintettel arra, hogy az ellentétben állna az Avtv. fent ismertetett azon rendelkezésével, amely kimondja, hogy az adatfeldolgozó tevékenységének ellátása során más adatfeldolgozót nem vehet igénybe (Avtv. 4/A. § (2) bek.).¹³

A hatályos hitelintézeti törvény – a régi Hpt.-hez hasonlóan – az értelmező rendelkezések között meghatározza a kiszervezés definícióját: *„kiszervezés: ha a pénzügyi intézmény a pénzügyi vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó vagy jogszabály által végezni rendelt olyan tevékenységét, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg, nem önállóan végzi, hanem annak folyamatos vagy rendszeres elvégzésére tőle szervezetileg független személlyel köt szerződést”* (Hpt. 6.§ (1) bek. 58. pont). A törvény kiszervezésre vonatkozó, külön alcímében pedig akként rendelkezik, hogy *„a hitelintézet pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységéhez kapcsolódó, illetve jogszabály által végezni rendelt olyan tevékenységét, amelynek során adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás valósul meg, az adatvédelmi előírások betartása mellett kiszervezheti”* (Hpt. 68. § (1) bek.). Látható, hogy a régi Hpt.-ben lévő azon konjunktív tényállási elemek, amelyek meghatározzák, hogy mikor beszélhetünk kiszervezésről, a jelenleg hatályos definícióban is megtalálhatók: pénzügyi vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységhez való kapcsolódás, vagy a tevékenység végzésének valamely jogszabály által történtő elrendelése; adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás megvalósulása; a tevékenység elvégzésének folyamatossága vagy rendszeressége, szervezetileg független személy közreműködése.

2.2. Az adatkezelés, adatfeldolgozás, adattárolás kritériuma

Az általános adatvédelmi rendelet 2018. május 25-től kezdődő hatályossá válásával egyidejűleg a személyes adatok védelmére irányadó jogszabályok Magyarországon akként változtak, hogy a továbbiakban a személyes adatok kezelésére főszabályként az uniós Rendeletben foglalt előírások váltak kötelezően alkalmazandóvá, a Rendelet hatálya alá tartozó személyesadat-kezelésekre vonatkozóan pedig a Rendeletet az Infotv. 2. § (2) bekezdésében felsorolt kiegészítésekkel kell

¹³ ABI (2005): *Az adatvédelmi biztos beszámolója I. 2004.* Budapest: Adatvédelmi Biztos Irodája, 111–112. (Forrás: <https://www.naih.hu/files/Adatvedelmi-biztos-beszamolaja-2004.PDF>; letöltve: 2022.07.19.)

alkalmazni. Az Infotv. mellett továbbá jelenleg is számos ágazati jogszabály tartalmaz előírásokat a személyes adatok kezelésére vonatkozóan.

A GDPR alkalmazandóvá válásával az adatfeldolgozó és adatfeldolgozás fogalma is átalakult a korábbiakhoz képest. Az Avtv.-ben az adatfeldolgozást az adatkezelés egy formájának meghatározásaként csupán az adatkezelés fogalmában említették (Avtv. 2. § 4. pont), az adatfeldolgozó személyére pedig az adatkezelő meghatározásánál szerepelt utalás: „*adatkezelő a 4. pontban meghatározott tevékenységet végző vagy mással végeztető szerv vagy személy*” (Avtv. 2. § 7. pont). A jogalkotó csak a későbbi törvénymódosításokban határolta el egyértelműen az adatkezelő és az adatfeldolgozó személyét, valamint az adatkezelés és az adatfeldolgozás fogalmát, mely utóbbi továbbra is az adatkezelés egy módját jelentette, és elsősorban technikai feladatok elvégzésére irányult.

Ezt követően az Infotv. elsőként hatályba lépett szövegváltozata szerint az adatfeldolgozás az adatkezelési műveletekhez kapcsolódó technikai feladatok elvégzését jelentette, függetlenül a műveletek végrehajtásához alkalmazott módszertől és eszköztől, valamint az alkalmazás helyétől, feltéve egyúttal, hogy a technikai feladatot az adatokon végezték (Infotv. 3. § 17. pont). Az akkori jogszabály szerint tehát az adatfeldolgozás kifejezetten az adatkezeléshez kapcsolódó, technikai jellegű, ugyanakkor technológiasemleges feladatokat és műveleteket jelentette.

2018. május 25-étől az adatkezelő és az adatfeldolgozó, valamint az adatkezelés fogalmára az általános adatvédelmi rendelet alkalmazandó. A GDPR szerint „*adatfeldolgozó: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely az adatkezelő nevében személyes adatokat kezel*” (GDPR 4. cikk 8. pont). Az adatfeldolgozás definíciója viszont nem a Rendeletben, hanem 2018. július 26-tól – az Infotv. 2. § (2) bekezdése alapján – az Infotv. 3. § 17. pontjában található meg: „*adatfeldolgozás az adatkezelő megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó által végzett adatkezelési műveletek összessége*”.

A GDPR és az Infotv. ezen rendelkezéseinek együttes értelmezése alapján rögzíthető, hogy az adatfeldolgozás mint művelet egyet jelent az adatkezeléssel mint művelettel, vagyis az adatfeldolgozó ugyanúgy adatkezelést végez, csak más személy megbízása alapján. Az adattárolásra vonatkozóan egyik jogszabály sem tartalmaz definíciót, az az adatkezelés egy nevesített műveletének minősül. A kiszervezés definíciójában nem egyértelmű tehát, hogy az adatkezelés mellett miért szükséges az adatfeldolgozás és az adattárolás műveletét külön nevesíteni.

Egyes adatkezelési műveletek felsorolása a hitelintézeti törvény szövegében könnyen azt a következményt vonhatja maga után, hogy esetleg szükségtelenül leszűkíti a kiszervezéssel kapcsolatos, lehetséges adatkezelési műveleteket azáltal, hogy az egyéb műveleteket (pl. gyűjtés, rögzítés, továbbítás stb.) ezzel a megfogal-

mazással kizárja. Ez a következmény ebben az esetben azonban azért nem jöhet szóba, mert a kiszervezés fogalma tartalmazza az adatkezelés gyűjtőfogalmát is, amelybe minden művelet beleértendő. Mindemellett nem egyértelmű ugyanakkor, hogy a műveletek közül miért szükséges az adatfeldolgozás és adattárolás külön nevesítése az adatkezelés mellett. Meglátásom szerint érdemes a kiszervezés fogalmából az adatfeldolgozás és az adattárolás műveleteket kivenni annak érdekében, hogy a hitelintézeti törvény ezen része összhangba kerüljön a jelenleg hatályos adatvédelmi jogszabályokkal.

2.3. Az érintettek meghatározása

A GDPR tartalmazza az „érintett” fogalmát is, amely szerint az érintett az azonosított vagy azonosítható természetes személy (GDPR 4. cikk 1. pont). Érintett tehát bármely olyan természetes személy lehet, aki személyes adata alapján azonosított vagy azonosítható. Hitelintézetek által történő adatkezelések tekintetében érintett jellemzően a hitelintézet ügyfele (aki a hitelintézettől pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe, vagy ebből a célból kapcsolatba lép a hitelintézettel (Hpt. 160. § (2) bek.), például az adós, adóstárs, zálogkötelezett stb.), munkavállalója, vezető tisztségviselője, vagy szerződött partnereinek képviselői, kapcsolattartói. A hitelintézeti törvény a fenti definícióban az érintettek meghatározása körében szűkítést nem tartalmaz, így a kiszervezés fogalmában szereplő adatkezelés, adatfeldolgozás vagy adattárolás elvileg bármely természetes személy személyes adataira vonatkozhat.

Ezzel némileg ellentétesen fogalmaz a hitelintézeti törvényhez írt kommentár, amely szerint az adatkezelésnek kifejezetten ügyfelek egyedi adataira kell vonatkoznia, egyébként kiszervezésről nem beszélhetünk.¹⁴ Ekként vélekedett korábban a PSZÁF is az egyik állásfoglalásában, amelyben ugyancsak szűkítően értelmezte az érintett fogalmát, amikor egy adott tevékenység (számítógépes rendszergazdai tevékenység) megítélése során arra a következtetésre jutott, hogy *„abban az esetben minősül kiszervezett tevékenységnek, ha annak során a rendszergazda tényle-*

14 GÁLFALVI–KOVÁCS–PALASIKNÉ KIRSCHNER–SEREGDI (2016): *Kommentár a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényhez* (Kommentár a Hpt. 68. §-ához): *„Ha tehát a hitelintézet ügyfelének adatait kezelik, feldolgozzák vagy tárolják a mással történő tevékenységvégszítés során, akkor a kiszervezésnek e fogalmi eleme is megvalósul. Ha a tevékenység során egyedi ügyfeladatok nem jutnak a tevékenységvégszítő birtokába, akkor kiszervezésről nem beszélhetünk.”* Budapest: Wolters Kluwer.

gesen az Adatvédelmi tv. szerinti személyes adatnak minősülő ügyfeladat birtokába juthat”.¹⁵

Az MNB ezzel egyezően az adatkezelés, adatfeldolgozás, adattárolás műveleteket szintén következetesen kizárólag az ügyfelek adataira vonatkozóan tartja értelmezhetőnek, vagyis nem vonatkoztatja egyéb természetes személyek (munkavállalók, vezető tisztségviselők, természetes személy üzleti partnerek) személyes adataira.^{16,17} Egyik 2019-ben, tehát a GDPR alkalmazandóvá válását követően kiadott véleményében kifejezetten úgy foglal állást, hogy „... a Hpt. 68.§ (1) bekezdése szerinti kiszervezésnek kell tekinteni minden olyan pénzügyi szolgáltatáshoz kapcsolódó vagy jogszabály által végezni rendelt tevékenységet, amely a banki ügyfelek adatainak kezelésével, feldolgozásával vagy azok tárolásával jár...”, illetve rögzíti, hogy „az MNB kiszervezett tevékenységnek tekint minden olyan ténylegesen adatkezeléssel, adatfeldolgozással vagy adattárolással járó tevékenységet, amely banki ügyfeladatot, azaz banktitoknak minősülő adatot érint”.^{18,19}

Megítélésem szerint az MNB álláspontja érthető, és igazodik a törvény kiszervezéssel kapcsolatos előírásainak feltételezhető céljához, ugyanis a jogszabály feltehetőleg azért ír elő a kiszervezésre vonatkozóan szigorú szabályokat a hitelintézetek és kiszervezési tevékenységet végzők számára, hogy az ügyfelek személyes adatai (figyelemmel arra, hogy ezen személyes adatok jellemzően érzékeny, pénzügyi adatoknak minősülnek) az általános szabályokhoz képest még nagyobb védelemben részesüljenek. Amennyiben azonban a feltételezés helyes, úgy in-

15 PSZÁF: Mely tevékenység típusok minősülnek kiszervezett tevékenységnek? (Forrás: <http://alk.mnb.hu/data/cms2103240/penz126.pdf>; letöltve: 2022.07.19.)

16 MNB (2017): A Bszt. és a Hpt. kiszervezésre vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése (Forrás: [http://alk.mnb.hu/data/cms2454413/tmpF6FC.tmp\(14851343\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2454413/tmpF6FC.tmp(14851343).pdf); letöltve: 2022.07.19.)

17 MNB (2016b): Állásfoglalás a bankbiztonsági tevékenységnek a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) szerinti kiszervezéssel kapcsolatos egyes kérdései vonatkozásában (Forrás: [http://alk.mnb.hu/data/cms2453653/tmp9A4F.tmp\(14510620\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2453653/tmp9A4F.tmp(14510620).pdf); letöltve: 2022.07.19.)

18 MNB (2019): A kérelmező (Bank) állásfoglalás iránti kérelmében (Beadvány) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 68. §-ának értelmezése kapcsán fordult az MNB-hez (Forrás: [http://alk.mnb.hu/data/cms2464305/tmp7AD3.tmp\(17613425\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2464305/tmp7AD3.tmp(17613425).pdf); letöltve: 2022.07.19.)

19 Az MNB hivatkozott állásfoglalásával kapcsolatban érdemes rámutatni arra is: az MNB véleménye szerint a kiszervezésben az ügyfeladatok szempontjából lényegtelen, hogy jogi személy vagy természetes személy ügyfélről van szó, amely ugyan illeszkedik a banktitok szabályai közt meghatározott ügyfélfogalomhoz, azonban az adatvédelmi jogszabályokhoz már kevésbé, különös tekintettel arra, hogy az adatkezelés fogalmára az MNB által nem vitatottan a GDPR rendelkezéseit kell alkalmazni (ahogyan a PSZÁF is hasonlóan vélekedett az Avtv. alkalmazását illetően a fentiekben leírtak szerint).

dokoltnak tűnik a kiszervezés fogalmában egyértelműen megjeleníteni, hogy az adatkezelés a kiszervezés tekintetében kizárólag ügyfelek adataira vonatkozik.²⁰

A hitelintézeti törvény és a GDPR közötti fenti diszkrépancia a gyakorlatban leginkább a kiszervezési tevékenység megkezdésekor, vagyis az adott megállapodás kiszervezésnek (közvetítői vagy egyéb szerződésnek) minősítésekor okozhat nehézséget. A jogszabályi környezet alapján nem feltétlenül egyértelmű ugyanis, hogy az olyan tevékenységek, amelyek ügyfelek adatait nem, de például munkavállalók vagy egyéb természetes személyek adatait érintik, kiszervezésnek minősülnek-e. A minősítés jelentősége nem csupán azért fontos, mert ez egyúttal meghatározza a hitelintézet és a külső szolgáltató számára a tevékenységgel kapcsolatos feladatok pontos körét, hanem a jogviszony nem megfelelő kategorizálása a hitelintézet számára esetlegesen felügyeleti bírságot vagy egyéb szankciót, így pénzügyi, illetve reputációs veszteséget jelenthet.

2.4. A tevékenységvégzés folyamatossága vagy rendszeressége

A kiszervezés fogalmában adatvédelmi szempontból érdekes konjunktív tényállási elem a tevékenység végzésének folyamatos vagy rendszeres volta is, amelyből egyúttal következik, hogy feladatok külső szolgáltató által történő egyszeri vagy alkalmoszerű ellátása nem minősül kiszervezésnek. Ennek oka feltehetőleg az, hogy kiszervezés esetén rendkívül szigorú szabályokat kell betartani, amely egy egyedi esetben történő szolgáltatásnyújtás során feltehetőleg aránytalan terhet jelentene a hitelintézet és a külső szolgáltató számára, ezáltal esetleg akadályozva azt, hogy a hitelintézet az adott tevékenységet magasabb színvonalon, költséghatékonyabban vagy fejlettebb technológiával lássa el.

Ezzel kapcsolatban azonban felmerülhet kérdésként, hogy a folyamatosság vagy rendszeresség feltételét nem indokoltabb-e az adatkezeléssel kapcsolatban elvárni. Előfordulhat ugyanis, hogy a tevékenységvégzés során adatkezelés csak alkalmoszerűen valósul meg, és nem folyamatosan vagy rendszeresen, ami kockázatarányossági szempontból nem feltétlenül indokolja a kiszervezésre vonatkozó, szigorúbb kötelezettségek betartását. Meglátásom szerint ezen kérdések a gyakorlatban dilemmát okozhatnak a hitelintézet számára, ha a Hpt. rendelkezéseit a jogszabály lehetséges objektív céljait is vizsgálva kívánja értelmezni az adott tevékenység megítélése során.

²⁰ Megjegyzendő, hogy az ügyfél fogalmát a Hpt. nem határozza meg az értelmező rendelkezések között, az a törvényben a banktitokra vonatkozó rendelkezéseknél jelenik meg (Hpt. 160. § (2) bekezdés).

3. ÖSSZEFOGLALÁS

A fentiekben megvizsgáltam a kiszervezés fogalmában az adatvédelmi szempontból releváns tényállási elemeket, és ennek során az alábbi következtetéseket tudtam levonni. A kiszervezés egyik lényegi eleme – szinte már a jogintézmény megjelenésétől fogva – a kiszervezett tevékenység ellátása során megvalósuló adatkezelés (valamint adatfeldolgozás és adattárolás), amelyre az adatvédelemmel és adatkezeléssel kapcsolatos legmagasabb szintű jogszabályok, nevezetesen az általános adatvédelmi rendelet és az Infotv. egyes rendelkezéseit tekinthetjük irányadónak. Az adatkezeléssel kapcsolatos, hatályos jogszabályok egyértelműen és jól körülhatárolhatóan meghatározzák a személyes adat, az érintett, az adatkezelés és az adatfeldolgozás fogalmait.

A kiszervezésnek a Hpt.-ben szereplő definíciója azonban álláspontom szerint több szempontból sem illeszkedik ezen adatvédelmi fogalmakhoz, így nem világos, hogy a jogalkotó az adatkezelés mellett miért nevesíti külön az adatfeldolgozás és az adattárolás műveletét, továbbá nem egyértelmű, hogy az adatkezelés minden érintettre vonatkozik-e, vagy csak kifejezetten a természetes személy ügyfelekre, valamint vitatható, hogy az adatkezelésnek elengedhetetlen feltétele-e a folyamatosság, illetve rendszeresség, vagy eseti adatkezelésekre is érdemes-e vonatkoztatni. A fenti kérdések megítélésem szerint nem csupán elméleti, hanem gyakorlati problémákat is okozhatnak a jogalkalmazók számára.

A hitelintézetek a pénzügyi szektor részeként rendkívül fontos szerepet töltenek be a gazdaságban. Folyamatos és gazdasági szereplők szempontjából biztonságos működésük ezért olyan alapvető állami és társadalmi érdek, amelynek a biztosításához szükségeszerű a szektor szabályozottsága. Mindemellett ugyanakkor elengedhetetlen a jogot alkalmazó hitelintézetek és az általuk esetleges megbízni kívánt külső szolgáltatók számára, hogy a tevékenységükre vonatkozó jogszabályok átláthatók, alkalmazhatók és betarthatók legyenek. Tekintettel arra, hogy a jogszabályok közötti összhang hiánya a hitelintézetek működésének hatékonyságát csökkentheti, és a jogalkalmazók számára bizonytalanságot okozhat, indokoltnak tűnik a hatályos hitelintézeti törvény felülvizsgálata és a kiszervezés fogalmának szükség szerinti módosítása az átlátható és betartható követelmények biztosítása és az egységes joggyakorlat kialakulása érdekében.

HIVATKOZÁSOK

Jogszabályok

- A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.)
- A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.)
- A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.)
- A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelet (GDPR)
- ABI (2015): Az adatvédelmi biztos beszámolója 2004. Budapest: Adatvédelmi Biztos Irodája, 111-112. o. (Forrás: <https://www.naih.hu/files/Adatvedelmi-biztos-beszamolaja-2004.PDF>; letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- Az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.)
- Egyes pénz- és tőkepiaci tárgyú törvények módosításáról szóló 2002. évi LXIV. törvény

Dokumentumok

- EBA (2019): Iránymutatás a kiszervezésről, EBA/GL/2019/02, 2019. február 25. (Forrás: https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2761380/71c44093-b908-4532-b464-1ef8818458e/EBA%20revised%20Guidelines%20on%20outsourcing_HU.pdf?retry=1; letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- GÁLFALVI GÉZA – KOVÁCS ERIKA – PALASIKNÉ KIRSCHNER DÓRA – SEREGDI LÁSZLÓ (2016): *Kommentár a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényhez* (Kommentár a Hpt. 68. §-ához). Budapest: Wolters Kluwer.
- MNB (2016a): Állásfoglalás a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 68. § (4) és (10) bekezdésében foglalt kiszervezéssel kapcsolatos egyes kérdések vonatkozásában (Forrás: [https://alk.mnb.hu/data/cms2447027/tmp2C8A.tmp\(13566306\).pdf](https://alk.mnb.hu/data/cms2447027/tmp2C8A.tmp(13566306).pdf); letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- MNB (2016b): Állásfoglalás a bankbiztonsági tevékenységnek a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) szerinti kiszervezéssel kapcsolatos egyes kérdései vonatkozásában (Forrás: [http://alk.mnb.hu/data/cms2453653/tmp9A4F.tmp\(14510620\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2453653/tmp9A4F.tmp(14510620).pdf); letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- MNB (2017): A Bszt. és a Hpt. kiszervezésre vonatkozó rendelkezéseinek értelmezése (Forrás: [http://alk.mnb.hu/data/cms2454413/tmpF6FC.tmp\(14851343\).pdf](http://alk.mnb.hu/data/cms2454413/tmpF6FC.tmp(14851343).pdf); letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- MNB (2019): A kérelmező (Bank) állásfoglalás iránti kérelemében (Beadvány) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 68. §-ának értelmezése kapcsán fordult az MNB-hez (Forrás: [https://alk.mnb.hu/data/cms2464305/tmp7AD3.tmp\(17613425\).pdf](https://alk.mnb.hu/data/cms2464305/tmp7AD3.tmp(17613425).pdf); letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- MNB (2020): A Magyar Nemzeti Bank 7/2020. (VI.3.) számú ajánlása a külső szolgáltatók igénybeveteléről, 1. o. (Forrás: <https://www.mnb.hu/letoltes/7-2020-kulso-szolgáltato-igenybevetele.pdf>; letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- PSZÁF: A bankitók átadása a külföldre történő kiszervezés során (Forrás: https://alk.mnb.hu/data/cms2329697/allasfogl_penzpiac_111227.pdf; letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- PSZÁF: Hogyan értelmezendők a kiszervezés új, 2003. január 1-től hatályba lépő szabályai? (Forrás: <http://alk.mnb.hu/data/cms2103227/penz113.pdf>; letöltés dátuma: 2022.07.19.)
- PSZÁF: Mely tevékenység típusok minősülnek kiszervezett tevékenységnek? (Forrás: <http://alk.mnb.hu/data/cms2103240/penz126.pdf>; letöltés dátuma: 2022.07.19.)